

การประเมินผลโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้าน ชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินของเคิร์กแพทริก*

EVALUATION OF THE PROJECT FOR DEVELOPING THE POTENTIAL OF LOCAL DESSERT PRODUCT GROUPS IN BAN DAN COMMUNITY, MOO 4, KOH TAEW SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE: APPLYING KIRKPATRICK'S EVALUATION MODEL

สุวัจน์ เพชรรัตน์^{1*}, คุลยา ศรีโยม², ศรีวรรณ ขำตริ², ศุภชัย แก้วจาง², ฐานันท์ ตั้งรุจิกุล³

Suwatchanee Petcharat^{1*}, Kulaya Sriyom², Sriwan Khamtree², Supachai Kaewjang², Thanan Tangruijul³

¹คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สงขลา ประเทศไทย

¹Hatyai Business School, Hatyai University, Songkhla, Thailand

²คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา ประเทศไทย

²Faculty of Industrial Technology, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, Thailand

³คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สงขลา ประเทศไทย

³Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: suwatchanee@hu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัย เพื่อประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยมุ่งเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการฝึกอบรม เป็นการประเมินผล 4 มิติ 1) การประเมินปฏิกิริยา 2) การประเมินการเรียนรู้ 3) การประเมินพฤติกรรม และ 4) การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 คน ประกอบด้วยคณะกรรมการและสมาชิก เลือกตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย และผู้นำชุมชนจำนวน 15 คน เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับของ Likert สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยพบว่า มิติที่ 1 การประเมินปฏิกิริยา ผู้อบรมมีความพึงพอใจโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.59) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก มิติที่ 2 การประเมินการเรียนรู้ ผู้อบรมมีความพึงพอใจในด้านการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ โดยภาพรวมผู้อบรมมีความรู้หลังอบรม สูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 มิติที่ 3 การประเมินพฤติกรรม ผู้อบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด และมิติที่ 4 การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กร ระดับความคิดเห็นของผู้นำชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด

คำสำคัญ: การประเมินผลโครงการพัฒนา, กลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้าน, ศักยภาพชุมชนบ้านด่าน

Abstract

This research is an evaluative research to evaluate the project for developing the potential of local dessert product group in Ban Dan community, Moo 4, Koh Taew sub-district, Mueang district, Songkhla province, striving to enhance income and elevate community enterprises. The research applied Kirkpatrick's evaluation model, which focuses on training evaluation. The evaluation was conducted in four dimensions: 1) Reaction evaluation, 2) Learning evaluation, 3) Behavior evaluation, and 4) Results evaluation. The sample group consisted of 50 members of the local dessert product group who participated in the project, selected by simple random sampling, and 15 community leaders, selected by purposive sampling. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire. The statistical analyses used were mean, standard deviation, and t-test. The results showed that, Dimension 1: reaction evaluation ; overall, participants were highly satisfied with the training ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.59). When considering each aspect, all aspects were rated as highly satisfactory. Dimension 2: learning evaluation; overall, participants were satisfied with the application of knowledge gained from the training. Participants had significantly higher knowledge after the training compared to before the training at the 0.01 level. Dimension 3: behavior evaluation; overall, participants were highly satisfied with their behavior ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.59). When considering each item, all items were rated as highly satisfactory to most satisfactory. And dimension 4: results evaluation ; overall, community leaders' opinions were highly satisfactory ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.26). When considering each item, all items were rated as highly satisfactory to most satisfactory.

Keywords: Project Evaluation of Development, Local Dessert Product Group, Ban Dan Community Potential

บทนำ

ในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ของประชาชนในรูปแบบของการรวมกลุ่มอาชีพ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอาชีพเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกลุ่ม และประชาชนทั่วไป ตลอดจนผู้เข้าร่วมกลุ่มอาชีพ จะได้รับความรู้ ส่งเสริมทักษะและประสบการณ์ ซึ่งจะส่งผลทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมรายได้ ช่วยปรับทัศนคติ เสริมสร้างความรู้ ความรัก ความสามัคคีภายในกลุ่มอาชีพ ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อให้ประชาชนที่สนใจได้สามารถนำความรู้ และทักษะที่ได้รับไปพัฒนาอาชีพให้มีศักยภาพสูงขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้นเพื่อเป็นการตอบสนอง นโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้ให้ทุนสนับสนุนแก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ร่วมกับมหาวิทยาลัยใหญ่ในการจัดทำโครงการการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับสู่วิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีผลิตภัณฑ์หลัก คือ ขนมดอกจอก มีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุจำนวน 50 คน วัตถุประสงค์หลักของกลุ่มเพื่อต้องการให้สมาชิกใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และขับเคลื่อนกิจกรรมของผู้สูงอายุให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม รวมถึงการใช้ชีวิตอยู่อย่างพอเพียงตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ

ในหลวง โดยมีกฎร่วมกันคือ “ไม่เห็นแก่เงินและเคารพกันและกันภายในกลุ่ม” ซึ่งมียอดขายค่อนข้างดี (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา(กสศ.), 2563)

เนื่องจากกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน ยังมีศักยภาพในการทำธุรกิจ แต่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เห็นได้จาก กลุ่มมียอดขายขนมดอกจอกลดลง อีกทั้งจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบว่าสินค้ายังไม่ได้คุณภาพในหลายๆ ด้าน เช่น กระบวนการทอดยังขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้ขนมมอมน้ำมันค่อนข้างเยอะ มีกลิ่นเหม็นหืน ผลิตภัณฑ์แตกง่ายขณะขนส่ง และขาดช่องทางการจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น จึงมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มอาชีพ (คุลยา ศรีโยม และคณะ, 2563) ทีมวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้าน ชุมชนบ้านด่าน เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กลุ่มสมาชิก โดยการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ขนมดอกจอก ให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของลูกค้า คือไม่อมน้ำมัน และไม่มีกลิ่นเหม็นหืน มีความสะดวกและง่ายต่อการขนส่ง และเป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนาในแง่ของการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางแก้ปัญหาอีกประการหนึ่งที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชน ให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น มีความกินดีอยู่ดี ตลอดจนกระทั้งการต่อยอดในการเตรียมความพร้อมของกลุ่มสู่การยกระดับเป็นวิสาหกิจชุมชนต่อไป ภายใต้โครงการการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับสู่วิสาหกิจชุมชน ซึ่งโครงการดังกล่าว ยังไม่เคยมีการประเมินประสิทธิผล หรือมีกระบวนการติดตามผลลัพธ์ของการอบรมมาก่อน

การประเมินรูปแบบเคิร์กแพทริก ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการฝึกอบรม ได้เสนอแนะการประเมินผล 4 มิติ คือ 1) ปฏิกริยา (Reaction) เป็นการประเมินการตอบสนองของผู้อบรมว่า รู้สึกหรือความคาดหวังกับการอบรมอย่างไร 2) การเรียนรู้ (Learning) เป็นการประเมินความรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าอบรม 3) พฤติกรรม (Behavior) เป็นการประเมินพฤติกรรมเมื่อกลับไปปฏิบัติงานว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์หรือไม่ และประยุกต์ใช้ความรู้หลังจากอบรมมาน้อยเพียงไร เป็นต้น และ 4) ผลลัพธ์ (Results) ที่เกิดกับองค์กร เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดผลกระทบกับองค์กรอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้อบรม (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2559) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประยุกต์รูปแบบการประเมินโครงการอบรม เคิร์กแพทริก (Kirkpatrick, D. L.) มาใช้ในการประเมินครั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick, D. L.) มีจุดเด่นในการประเมินโครงการฝึกอบรม ซึ่งแยกการประเมินออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะจัดโครงการ และระยะติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ เพื่อจะได้นำข้อมูลใน 4 มิติ อันได้แก่ 1) ปฏิกริยา (Reaction) 2) การเรียนรู้ (Learning) 3) พฤติกรรม (Behavior) และ 4) ผลลัพธ์ (Results) มาใช้ในการพัฒนาการจัดโครงการ และพัฒนาศักยภาพของชุมชนอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้าน ชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ตามกรอบแนวคิดของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick Model)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) เพื่อทำการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick Model) (Kirkpatrick, D. L., 1978) ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการฝึกอบรม โดยการประเมินผล 4 มิติ 1) การประเมินปฏิกริยา (Reaction) 2) การประเมินการเรียนรู้ (Learning) 3) การประเมิน

พฤติกรรม (Behavior) และ 4) การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กร (Results) (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2559) โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ประเมินผลโครงการ ทำการประเมินผลใน 2 มิติ คือ 1) มิติปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) เป็นการประเมินความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมอบรมในโครงการ และ 2) มิติการเรียนรู้ (Learning Evaluation) เป็นการประเมินความรู้โดยทำการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมอบรมในโครงการ ระยะที่ 2 ประเมินติดตาม (Follow up) ทำการประเมินโดยเว้นระยะจากการอบรม 1 เดือน ซึ่งจะทำการประเมิน 2 มิติ คือ 3) มิติพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป (Behavior Evaluation) เป็นการประเมินการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมอบรมในโครงการไปใช้ และ 4) มิติผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร (Results Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์จากการเข้าร่วมอบรมในโครงการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน สำหรับวิธีการเลือกตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 50 คน ประกอบด้วยคณะกรรมการกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่านจำนวน 20 คน และสมาชิกกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่านจำนวน 30 คนเป็นผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน โดยทำการประเมิน 3 มิติ ดังนี้ มิติที่ 1 ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) มิติที่ 2 ประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) และ มิติที่ 3 ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป (Behavior Evaluation) สำหรับการประเมินในมิติที่ 4 ประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร (Results Evaluation) ผู้นำชุมชนจำนวน 15 คนซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นผู้ให้ข้อมูล

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย ขั้นตอนการสร้างพัฒนาเครื่องมือวิจัย 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ องค์กรชุมชน และความเข้มแข็งของชุมชน 2) กำหนดนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ต้องการวัด 3) ยกระดับข้อคำถาม 4) ตรวจสอบความตรงของข้อคำถาม พิจารณาคำตัดสินความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าอยู่ในช่วง 0.67-1.00 5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้าน ในจังหวัดสงขลา ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาคซ์ (Cronbach) ได้ค่าเท่ากับ 0.83 ซึ่งถือว่ามีความสามารถนำไปใช้ได้ เป็นไปตามเกณฑ์ของ Jacobs, L. C., Fraenkel, R. J. & Wallen, E. N. ซึ่งระบุว่าค่าความเชื่อมั่นไม่ควรต่ำกว่า 0.70 (Jacobs, L. C., 1991); (Fraenkel, R. J. & Wallen, E. N., 2006) 6) นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามชนิดมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจเช็ครายการ ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมภายในโครงการ (Reaction Evaluation) ส่วนที่ 3 การประเมินการเรียนรู้ที่ได้รับ (Learning Evaluation) และส่วนที่ 4 การประเมินการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการไปใช้ (Behavior Evaluation) ซึ่งทั้ง 3 ส่วนมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert และฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้นำชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจเช็ครายการ และส่วนที่ 2 การประเมินผลลัพธ์จากการเข้าร่วมโครงการ (Result Evaluation) ซึ่งมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ก่อนการฝึกอบรม ทำการ Pre Test เพื่อวัดระดับความรู้ ในด้านต่างๆ ดังนี้ การผลิตขนมดอกจอก การผลิตโรตีสายท้อจิ๋ว ทักษะในการพัฒนาและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น การจัดทำแผนธุรกิจ การจัดทำสื่อออนไลน์ในการขายสินค้า การวางแผนเพื่อเตรียมรับการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นใหม่ ความรู้ในเรื่องการขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน การวางแผนระบบการเงิน ทำบัญชีรายรับรายจ่าย กรรมวิธีการผลิตที่ถูกสุขลักษณะ และมาตรการการป้องกันภัยและดูแลสุขภาพจาก COVID-19

4.2 ระหว่างการฝึกอบรม สังเกตการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมตลอดโครงการ

4.3 หลังการฝึกอบรม ในวันสุดท้ายของการจัดฝึกอบรม ทำการประเมินเพื่อเก็บข้อมูล ในมิติที่ 1 การประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) โดยทำการประเมินความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมอบรมภายในโครงการ และมิติที่ 2 การประเมินด้านการเรียนรู้ (Learning Evaluation) เป็นการประเมินความรู้ หลังเข้าร่วมอบรมในโครงการ (Post Test) และเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้ประเมินติดตามโดยทำการประเมินในมิติที่ 3 ประเมินด้านพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป (Behavior Evaluation) เป็นการประเมินการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมอบรมในโครงการไปใช้ กับกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม และทำการประเมินมิติที่ 4 ประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร (Results Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์จากการเข้าร่วมอบรมในโครงการ กับผู้นำชุมชน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ระดับผลการประเมิน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 การเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังของผู้เข้ารับการอบรมในโครงการ โดยใช้สถิติ t-test dependent

ผลการวิจัย

มิติที่ 1 การประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) ระดับความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมภายในโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมดเป็นเพศหญิง ช่วงอายุ 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 72.00 และระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.00 มีรายได้ก่อนอบรมส่วนใหญ่ อยู่ในช่วง ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 76.00 และรายได้หลังการอบรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้สูงขึ้นอยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการเข้าอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน ด้านวิทยากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านวิทยากร	4.34	0.59	มาก
กิจกรรมที่ 1 การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตขนมดอกจอก, โรตีสายท้อจิ๋ว และกระบวนการขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน			
1.1 มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.24	0.66	มาก
1.2 มีความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.16	0.65	มาก
1.3 เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการแสดงความคิดเห็น	4.16	0.65	มาก
1.4 ตอบข้อซักถาม ตรงประเด็น เข้าใจง่าย	4.26	0.69	มาก
ภาพรวมกิจกรรมที่ 1	4.21	0.66	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการเข้าอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน ด้านวิทยากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
กิจกรรมที่ 2 การพัฒนากระบวนการผลิตขนมดอกจอก และสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ (โรตีสายจิ๋ว)			
2.1 มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.62	0.53	มากที่สุด
2.2 มีความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.68	0.47	มากที่สุด
2.3 เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการแสดงความคิดเห็น	4.36	0.56	มาก
2.4 ตอบข้อซักถาม ตรงประเด็น เข้าใจง่าย	4.72	0.45	มากที่สุด
ภาพรวมกิจกรรมที่ 2	4.60	0.55	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 3 การส่งเสริมความรู้การดูแลสุขภาพของตนเองและการผลิตที่ถูกสุขลักษณะภายใต้สถานการณ์ COVID-19			
3.1 มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.62	0.62	มากที่สุด
3.2 มีความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.52	0.61	มากที่สุด
3.3 เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการแสดงความคิดเห็น	4.42	0.67	มาก
3.4 ตอบข้อซักถาม ตรงประเด็น เข้าใจง่าย	4.56	0.70	มากที่สุด
ภาพรวมกิจกรรมที่ 3	4.53	0.66	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 4 การให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการสำหรับศตวรรษที่ 21 (ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ)			
4.1 มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.26	0.53	มาก
4.2 มีความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.40	0.49	มาก
4.3 เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการแสดงความคิดเห็น	4.16	0.58	มาก
4.4 ตอบข้อซักถาม ตรงประเด็น เข้าใจง่าย	4.30	0.61	มาก
ภาพรวมกิจกรรมที่ 4	4.28	0.55	มาก
กิจกรรมที่ 5 การส่งเสริมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน			
5.1 มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.54	0.71	มากที่สุด
5.2 มีความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.52	0.71	มากที่สุด
5.3 เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการแสดงความคิดเห็น	4.16	0.55	มาก
5.4 ตอบข้อซักถาม ตรงประเด็น เข้าใจง่าย	4.44	0.64	มาก
ภาพรวมกิจกรรมที่ 5	4.42	0.65	มาก
กิจกรรมที่ 6 การเตรียมความพร้อมของกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่านสู่การยกระดับเป็นวิสาหกิจชุมชน			
6.1 มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.24	0.48	มาก
6.2 มีความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.24	0.56	มาก
6.3 เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการแสดงความคิดเห็น	4.22	0.55	มาก
6.4 ตอบข้อซักถาม ตรงประเด็น เข้าใจง่าย	4.26	0.53	มาก
ภาพรวมกิจกรรมที่ 6	4.24	0.53	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.37	0.62	มาก
1. ความเหมาะสมของสถานที่ ที่ใช้ในโครงการ	4.42	0.70	มาก
2. ความเหมาะสมของสื่อและเครื่องมือประกอบที่ใช้ในโครงการ	4.56	0.61	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของอุปกรณ์ในการผลิตที่ใช้ในโครงการ	4.60	0.53	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในโครงการ	4.30	0.71	มาก
5. ความเหมาะสมของอาหารและเครื่องดื่ม	4.26	0.60	มาก
6. การประชาสัมพันธ์ในการจัดโครงการ	4.26	0.66	มาก
7. เอกสารที่ใช้ประกอบในโครงการ	4.22	0.56	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการเข้าอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน ด้านวิทยากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	4.44	0.58	มาก
1. เนื้อหาที่จัดการเรียนรู้ตรงตามความต้องการของท่าน	4.44	0.54	มาก
2. ได้รับความรู้และสามารถฝึกทักษะได้ตามความคาดหวัง	4.44	0.54	มาก
3. ความรู้และทักษะที่ได้รับ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตประจำวันได้	4.30	0.74	มาก
4. ขั้นตอนของการฝึกอบรมในการให้ความรู้ตลอดระยะเวลาการจัดโครงการ	4.46	0.54	มาก
5. กระบวนการฝึกอบรมในการให้ความรู้ตลอดระยะเวลาการจัดโครงการ	4.54	0.54	มากที่สุด
ภาพรวมทั้งหมด	4.38	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.38 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ รองลงมาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านที่มีค่าความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านวิทยากร

ด้านวิทยากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่ 2 การพัฒนากระบวนการผลิตขนมดอกจอกและสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ (โรตีสกรอบจีว) มีความพึงพอใจสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมาคือ กิจกรรมที่ 3 การส่งเสริมความรู้การดูแลสุขภาพของตนเองและการผลิตที่ถูกสุขลักษณะภายใต้สถานการณ์ COVID-19 มีค่าเฉลี่ย 4.53 ซึ่งทั้ง 2 กิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.37 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ความเหมาะสมอุปกรณ์ในการผลิตที่ใช้ในโครงการ มีความพึงพอใจสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมาคือ ความเหมาะสมของสื่อและเครื่องมือประกอบที่ใช้ในโครงการ มีค่าเฉลี่ย 4.56 ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.44 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า กระบวนการฝึกอบรมในการให้ความรู้ตลอดระยะเวลาการจัดโครงการมีความพึงพอใจสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือขั้นตอนของการฝึกอบรมในการให้ความรู้ตลอดระยะเวลาการจัดโครงการ มีค่าเฉลี่ย 4.46 อยู่ในระดับมาก

มิติที่ 2 การประเมินด้านการเรียนรู้ (Learning Evaluation) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความรู้ก่อน - หลังเข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ก่อน - หลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน

รายการประเมิน	ความรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการ			ความรู้หลังเข้าร่วมโครงการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การผลิตขนมดอกจอก	3.80	0.73	มาก	4.70	0.61	มากที่สุด
2. การผลิตโรตีสกรอบจีว (ผลิตภัณฑ์ใหม่)	1.96	1.12	น้อย	3.70	0.71	มาก
3. ทักษะในการพัฒนาและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ	2.80	0.57	ปานกลาง	3.92	0.60	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ก่อน – หลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน (ต่อ)

รายการประเมิน	ความรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการ			ความรู้หลังเข้าร่วมโครงการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
4. การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น	2.68	0.62	ปานกลาง	4.00	0.67	มาก
5. การจัดทำแผนธุรกิจ	1.86	1.07	น้อย	3.56	0.70	มาก
6. การจัดทำสื่อออนไลน์ในการขายสินค้า	2.20	0.95	น้อย	3.84	0.72	มาก
7. การวางแผนเพื่อเตรียมรับการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นใหม่	2.80	0.64	ปานกลาง	3.96	0.60	มาก
8. ความรู้ในเรื่องการขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน	2.92	0.53	ปานกลาง	4.30	0.71	มาก
9. การวางแผนระบบการเงิน ทำบัญชีรายรับรายจ่าย	2.00	1.21	น้อย	3.84	0.71	มาก
10. กระบวนการผลิตที่ถูกสุขลักษณะ	3.24	0.74	ปานกลาง	4.62	0.57	มากที่สุด
11. มาตรการการป้องกันภัยและดูแลสุขภาพจาก COVID-19	3.48	0.89	มาก	4.84	0.42	มากที่สุด
ภาพรวม	2.70	0.65	ปานกลาง	4.12	0.43	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้เข้าอบรมมีความรู้ก่อนเข้าร่วมอบรมในโครงการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.70 อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การผลิตขนมดอกจอก ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดทำแผนธุรกิจ และสำหรับความรู้หลังเข้าร่วมอบรม พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.12 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความรู้หลังเข้าร่วมอบรมค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มาตรการการป้องกันภัยและดูแลสุขภาพจาก COVID-19 ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดทำแผนธุรกิจ

ตารางที่ 3 แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้ก่อน – หลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน

ความรู้	$\bar{x}$	S.D.	df	t-test	p-values
ก่อนเข้าร่วมโครงการ	2.70	0.65	10	16.07**	0.000
หลังเข้าร่วมโครงการ	4.12	0.43			

**p<0.01

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความรู้ก่อน – หลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.70 คะแนน และหลังเข้าร่วมโครงการ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.12 คะแนน สรุปได้ว่าผู้เข้าฝึกอบรมมีความรู้หลังเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

มิติที่ 3 การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ (Behavior Evaluation) เป็นการประเมินการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการไปใช้โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการนำความรู้ไปปฏิบัติหลังเข้าโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การหาความรู้และวิเคราะห์ร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากสื่อออนไลน์	3.96	0.57	มาก
2. การสอนวิธีการทำขนมดอกจอก โรตีสกรอบจิ๋ว หรือขนมอื่นๆ จากการฝึกอบรมให้กับสมาชิกในชุมชน	4.08	0.53	มาก
3. การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่แก่สมาชิกภายในชุมชน	4.06	0.71	มาก
4. การนำเอาวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ในการสร้างรายได้	4.20	0.57	มาก
5. การแนะนำการวางแผนระบบการเงิน และจัดบันทึกรายรับรายจ่ายให้แก่สมาชิกภายในครอบครัว หรือชุมชน	4.14	0.61	มาก
6. การถ่ายทอดความรู้เรื่องสุขอนามัยของสมาชิกภายในครอบครัว หรือชุมชน	4.16	0.74	มาก
7. การสวมหน้ากากอนามัยเพื่อป้องกัน COVID-19 อย่างเคร่งครัด	4.64	0.53	มากที่สุด
8. การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการการป้องกัน COVID-19	4.70	0.51	มากที่สุด
9. การใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน	3.54	0.61	มาก
ภาพรวม	4.16	0.66	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.16 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการไปใช้ที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการการป้องกัน COVID-19 และน้อยที่สุด คือ การใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน

มิติที่ 4 การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร (Result Evaluation) เป็นการประเมินผลของการเข้าร่วมโครงการ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยผลการประเมินมีรายละเอียด ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินผลลัพธ์จากการเข้าร่วมโครงการ พัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับวิสาหกิจชุมชน

รายการประเมิน	ระดับการประเมิน		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. สมาชิกในชุมชนสามารถดูแลสุขภาพของตนเองภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	4.60	0.51	มากที่สุด
2. การผลิตผลิตภัณฑ์ใช้กระบวนการที่ถูกสุขลักษณะ	4.53	0.52	มากที่สุด
3. ชุมชนมีผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น	5.00	0.00	มากที่สุด
4. สมาชิกในชุมชนสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค	4.00	0.00	มาก
5. สมาชิกในชุมชนนำองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	4.33	0.49	มาก
6. สมาชิกในชุมชนมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	4.20	0.41	มาก
7. ชุมชนมีความพร้อมสามารถขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน	4.80	0.41	มากที่สุด
8. วิสาหกิจชุมชนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย	4.00	0.00	มาก
9. สมาชิกในชุมชนมีการติดตามข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน	4.00	0.00	มาก
ภาพรวม	4.38	0.26	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนด้านผลลัพธ์จากการเข้าร่วมโครงการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.38 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการประเมินผลลัพธ์จากการเข้าร่วมโครงการมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ชุมชนมีผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น ชุมชนมีความพร้อมสามารถขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน สมาชิกในชุมชนสามารถดูแลสุขภาพของตนเองภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และการผลิตผลิตภัณฑ์ใช้กระบวนการที่ถูกสุขลักษณะ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยค้นพบเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้าน ชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินของเคิร์กแพทริก สามารถเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

1. การประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) ของการอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิทยากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยความพึงพอใจต่อหัวข้อการอบรมทุกหัวข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เนื้อหาในการอบรมตรงสอดคล้องตามความต้องการ และความคาดหวังที่จะนำข้อมูลที่ได้รับไปประยุกต์ต่อการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรม (Kirkpatrick, D. L., 1978) ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดอบรม เพราะในการจัดอบรมทางผู้จัดได้จัดเตรียมเอกสารประกอบการอบรม วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถามได้อย่างเต็มที่ และเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากวิทยากร และระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกันเอง ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ ธเนศ ดารุ่งโรจน์ และคณะ ที่กล่าวว่าการเรียนรู้จะทำให้ผู้เข้าอบรมเห็นแนวทางและเกิดการเรียนรู้ได้จากการฝึกปฏิบัติจริง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จริงจากวิทยากร และผู้เข้ารับการอบรมด้วยกันเองก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง (ธเนศ ดารุ่งโรจน์ และคณะ, 2562)

2. การประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้หลังเข้าร่วมอบรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า การจัดอบรมมีการใช้รูปแบบ เทคนิคการถ่ายทอดของวิทยากรที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพส่งผลทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีได้ ดังคำกล่าวที่ว่า การฝึกอบรมนั้นถือว่าเป็นวิธีการหรือกระบวนการที่ทำให้บุคคลในฐานองค์กรประกอบขององค์กรได้เกิดการเรียนรู้ และจะช่วยให้ปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า การทำแผนธุรกิจมีการพัฒนาน้อยที่สุด เนื่องจากการทำแผนธุรกิจจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำธุรกิจเป็นฐาน และต้องใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จึงอาจจำเป็นต้องเพิ่มระยะเวลา และปรับปรุงรูปแบบที่จะใช้อบรมในส่วนนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ชัยญญาค์ วงศ์บา และกิงกาญจน์ จงใจหาญ, 2555) และแสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมสามารถเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับการอบรมที่จะนำไปใช้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ธเนศ ดารุ่งโรจน์ และคณะ กล่าวว่าการฝึกอบรม คือ กระบวนการที่เป็นระบบช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะในการปฏิบัติ และพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบในปัจจุบันและงานที่กำลังจะได้รับมอบหมายให้ทำในอนาคต (ธเนศ ดารุ่งโรจน์ และคณะ, 2562) และสอดคล้องกับ Daorungroj, T. et al. พบว่า บุคลากรมีความรู้ของการรับรู้ข้อมูลระบบการประกันคุณภาพที่ถูกต้องเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการฝึกอบรม (Daorungroj, T. et al., 2014)

3. การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ (Behavior Evaluation) พบว่า ตามความเห็นของผู้เข้ารับการอบรม มีการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของบุคคลหรือองค์กรจะเกิดขึ้นได้ต้องประกอบไปด้วยหลายปัจจัย โดยปัจจัยหนึ่งที่เรียนรู้จากตัวเองและคนรอบข้างก็คือ “Awareness” การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) เป็นสิ่งที่สำคัญ และเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนานตนเอง

หรือทำให้ตัวเราให้เป็นเวอร์ชันที่ดีขึ้น ซึ่งการตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) หมายถึง ความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการของตนเอง ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น อันเนื่องมาจากความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการเหล่านั้นของตน และเข้าใจตนเองในด้านจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา คุณค่า หัวใจสำคัญของการตระหนักรู้ตนเอง คือ การรับรู้ตามความเป็นจริง ตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์กับความรู้สึก และความต้องการของตนเอง ยอมรับในจุดแข็ง และจุดอ่อนของเรา (ธัญพร จารุไพศาล, 2567) องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในตนเอง ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) ด้านความคิด (Thoughts) 2) ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Emotions/Feelings) และ 3) ด้านพฤติกรรม (Behaviors) (อาร์ม สุขพิชัย, 2567) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น หัวข้อที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการการป้องกัน COVID 19 และการสวมหน้ากากอนามัยเพื่อป้องกัน COVID 19 อย่างเคร่งครัด สำหรับหัวข้ออื่นๆ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เป็น **"การเปลี่ยนแปลงเพื่อไปสู่ New Normal หรือ Next Normal"** อยู่บ่อยๆ New Normal ในความหมายที่เข้าใจง่ายๆ คือ ความรู้สึกเป็นปกติหลังจากผ่านวิกฤตหรืออุปสรรคมาได้ ความเคยชินใหม่ หรือจะเรียกว่า **Comfort Zone** ใหม่ก็ได้

4. การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร (Result Evaluation) พบว่า ผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อประโยชน์และผลกระทบจากการอบรมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มอาชีพ ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต เกิดความสามารถในการพึ่งตนเองในระยะยาว โดยมีการส่งเสริม หรือกระตุ้นให้คนในครอบครัวมีโอกาส ค้นหาคุณค่า และสร้างศักยภาพที่มีในตนเองในการเสริมพลังหรือความเข้มแข็งแก่ครอบครัวและชุมชนที่เข้มแข็ง เช่น ส่งเสริมกิจกรรมเชิงกลุ่มหรือเครือข่ายของกลุ่มที่เผชิญปัญหาแบบเดียวกัน หรือการฝึกอบรมทักษะการบริหารจัดการของตนเองมีการเพิ่มศักยภาพในเรื่องงาน อาชีพและการมีรายได้ มีการจัดบริการเสริมที่จำเป็นให้แก่ครอบครัวเพื่อใช้ในการตัดสินใจ และเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาความมั่นคงของครอบครัวในลักษณะนี้ให้มากขึ้น (เกษสุณีย์ บำรุงจิตต์ และชญาณนท์ กุณชลบุตร, 2563)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการฝึกอบรม โดยการประเมินผล 4 มิติ ผลการวิจัยพบว่า มิติที่ 1 การประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง ผู้อบรมมีความพึงพอใจโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก มิติที่ 2 การประเมินการเรียนรู้ ผู้อบรมมีความพึงพอใจในด้านการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ โดยภาพรวมผู้อบรมมีความรู้หลังอบรม สูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 มิติที่ 3 การประเมินพฤติกรรม ผู้อบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และมิติที่ 4 การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กร ระดับความคิดเห็นของผู้นำชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งมีข้อเสนอแนะตามผลงานวิจัย ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน จากผลการประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง พบว่า กิจกรรมที่ 1 การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตขนมดอกจอก, โรตีสกรอบจีว และกระบวนการขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน มีผลการประเมินต่ำที่สุด ดังนั้นจึงควรหาแนวทางในการจัดกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าอบรมมากยิ่งขึ้น 2) ข้อเสนอแนะต่อชุมชนสังคม จากผลการประเมินด้านการเรียนรู้ในการจัดทำแผนธุรกิจ พบว่าผู้เข้าอบรมยังมีความรู้หลังอบรมอยู่ในอันดับน้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรสร้างความตระหนักต่อชุมชนในด้านการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างมีทิศทางต่อไป 3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ การประยุกต์การใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์

ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน พบว่าผู้เข้าอบรมมีการนำความรู้ไปปฏิบัติในอันดับที่น้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมในการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนทางสื่อออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่างๆ และ 4) ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการประเมินในมิติปฏิกิริยาตอบสนองโดยใช้รูปแบบการประเมินระหว่างกรอบ (Formative Evaluation) เพื่อรับรู้ว่ามีอะไรบ่งบอกอาการความไม่ราบรื่นของการอบรมจะได้ดำเนินการแก้ไขได้ทันก่อนปัญหาจะเกิดขึ้นซึ่งวิธีการก็คือ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์หรือสอบถามผู้เข้าอบรมในช่วงพักอย่างไม่เป็นทางการ

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา(กสศ.). (2563). มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาจัดโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตขนมพื้นบ้าน ชุมชนบ้านด่าน จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และเตรียมความพร้อมสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน. เรียกใช้เมื่อ 20 มิถุนายน 2567 จาก <https://community.eef.or.th/communities/2563-beginning-106/>
- เกษสุณีย์ บำรุงจิตต์ และชญาณันท์ กุณทลบุตร. (2563). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตและอาชีพเสริมของประชาชนในชุมชนตำบลด่านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ศุภยา ศรีโยม และคณะ. (2563). การพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมพื้นบ้านชุมชนบ้านด่าน หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับสู่วิสาหกิจชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ชัยญญาภัก วงศ์บา และกิงกาญจน์ จงใจหาญ. (2555). ประเมินผลการฝึกอบรมตามโครงการ CHAMPION โดยประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินของเคิร์กแพทริก. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น, 19(1), 27-38.
- ธเนศ ดาวรุ่งโรจน์ และคณะ. (2562). การประเมินโครงการฝึกอบรมผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 34(3), 171-177.
- ธัญพร จารุไพศาล. (2567). การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) คืออะไรและพัฒนาอย่างไร. เรียกใช้เมื่อ 13 เมษายน 2567 จาก www.workwithpassiontraining.com/17815526/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาร์ม สุขพิชัย. (2567). องค์ประกอบสำคัญ ที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในตนเอง. เรียกใช้เมื่อ 13 เมษายน 2567 จาก <https://selminder.com/knowledge-hub/3>
- Daorungroj, T. et al. (2014). A Model of Utility Perception of Quality Assurance System, Kasetsart University. Journal of Industrial Education, 13(2), 159-167.
- Fraenkel, R. J. & Wallen, E. N. (2006). How to design and evaluate research in education. (6th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Jacobs, L. C. (1991). Test Reliability. IU Bloomington Evaluation Services and Testing (Best). Bloomington, IN: Indiana University Blomington.
- Kirkpatrick, D. L. (1978). Evaluation In-House Training Programs. Training and Development Journal, 32(9), 6-9.